

Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1941 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 1 november 1940 (nr 924) med särskilda bestämmelser angående patent vid krig eller krigsfara m. m.

Genom en den 7 mars 1941 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 123, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om fortsatt giltighet av lagen den 1 november 1940 (nr 924) med särskilda bestämmelser angående patent vid krig eller krigsfara m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 1 november 1940 med särskilda bestämmelser angående patent vid krig eller krigsfara m. m., vilken gäller till och med den 30 juni 1941, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1942.

Lagen den 1 november 1940 (nr 924) med särskilda bestämmelser angående patent vid krig eller krigsfara m. m. innehåller föreskrifter om förlängning av vissa frister och om andra lättnader till förmån för patenthavare och patentsökande. Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger Kungl. Maj:t sätta dessa föreskrifter i tillämpning dels i fråga om svenska medborgare och dels, under förutsättning av ömsesidighet eller likvärdiga förmåner, jämväl i förhållande till utlandet. Lagen äger giltighet till och med den 30 juni 1941.

De förmåner, som avses i lagen, äro *dels* möjlighet till återupptagande av patentansökan som avförts, förklarats förfallen eller avslagits (2 §) samt till återupprättande av patent som förfallit på grund av underlåtenhet att erlagga årsavgift (4 §), *dels* förlängning av tid för erläggande av årsavgift (11 §) och avgift som insändes med posten (12 §), *dels* lättnad i det s. k. utövningstvånget (13 §) och *dels* möjlighet till förlängning av den i 25 § 1) patentförordningen avsedda prioritetstiden vid sökande av patent här i riket å uppfinning, varå sökanden tidigare sökt skydd i främmande stat (14 §). Någon in-

skränkning av den tid, med vilken Kungl. Maj:t skall kunna förlänga de ifrågavarande fristerna, stadgas icke i lagen. För fall av återupptagande av patentansökan eller återupprättande av patent stadgas i lagen s. k. föransvändarrätt, innebärande att patentet icke skall gälla mot någon som, efter det den tidigare rätten upphört men innan ansökan om återupptagande eller återupprättande gjorts, varit i utövning av uppfinningen inom riket eller för sådan utövning där vidtagit väsentliga åtgärder (3 och 6 §§).

Förordnande om tillämpning av vissa av lagens bestämmelser har meddelats i fråga om svenska medborgare genom kungörelse den 20 december 1940 (nr 1011) och i förhållande till Schweiz genom kungörelse samma dag (nr 1012). Båda kungörelserna ha trätt i kraft den 1 januari 1941. I desamma stadgas bl. a., att ansökan om återupptagande av patentansökan eller återupprättande av patent må göras senast den 30 juni 1941, men att ansökan ej får bifallas, om den frist, som skolat iakttagas, utgått före den 1 september 1939. Kungörelsen nr 1012 innehåller därjämte bestämmelser om förlängning av prioritetstid; i sådant avseende stadgas att beträffande uppfinning vara skydd tidigare sökts i Schweiz prioritetstiden må förlängas till och med den 30 juni 1941, såframt sagda tid eljest skulle gått till ända före nämnda dag. Jämväl för förlängning av prioritetstid fordras särskild ansökan, som skall göras senast den 30 juni 1941 och ej får bifallas om fristen utgått före den 1 september 1939.

Förslag till lag med särskilda bestämmelser angående patent vid krig eller krigsfara m. m. förelades 1940 års *urtima riksdag* genom propositionen nr 4. Förslaget, som var likalydande med den sedermera utfärdade lagen, behandlades av tredje särskilda utskottet, som därvid även förehade en i anledning av propositionen inom riksdagen väckt motion, II: 4, av herr Flyg.

I sitt i ärendet avgivna utlåtande anförde *tredje särskilda utskottet* följande:

Förevarande förslag innebär, i huvudsaklig anslutning till vissa i samband med världskriget 1914—1918 vidtagna lagstiftningsåtgärder, bestämmelser om förlängning av vissa frister ävensom andra lättnader till förmån för patenthavare och patentsökande med hänsyn till krigsförhållandena. Till skillnad mot vad som var fallet med huvudparten av den tidigare lagstiftningen avses nu lagstiftning skola genomföras utan avvaktan på att någon mera allmän internationell överenskommelse i ämnet kan komma till stånd. Lagförslaget har utformats så, att Kungl. Maj:t givits fullmakt att sätta lagens bestämmelser i tillämpning dels i fråga om svenska medborgare och dels, under förutsättning av ömsesidighet, jämväl i förhållande till utlandet. I samtliga i ärendet avgivna yttranden har behovet av lagstiftning på området vitsordats samt tillstyrkts, att sådan lagstiftning redan nu kommer till stånd på grundval av det i ärendet framlagda förslaget. Jämväl utskottet ansluter sig i princip till förslaget. Utskottet kan sålunda icke biträda det i motionen i första hand framställda yrkandet om avslag å lagförslaget.

I motionen hemställes i andra hand om vissa ändringar beträffande detaljbestämmelser i förslaget. I denna del ansluta sig motionärens yrkanden väsentligen till vissa i de avgivna yttrandena framställda önskemål om be-

gränsning i själva lagtexten av tid för ansökan om återupptagande av patentansökan eller återupprättande av patent, för utsträckning av tiden för erläggande av årsavgift samt för prioritetsförlängning (7, 11 och 14 §§ i förslaget), därvid en begränsning till sex månader föreslagits.

Jämväl inom utskottet har yppats tvekan huruvida behov av längre tider än de nyss nämnda kan anses föreligga. Emellertid har utskottet uppmärksammat, att en begränsning av de tidsfrister, som med stöd av lagen kunna av Kungl. Maj:t bestämmas, följer av att förordnande enligt lagen ej skall gälla längre än lagen äger giltighet d. v. s. till och med den 30 juni 1941. Desutom måste hänsyn tagas till att även en begränsning av tidsfristerna till viss tid, exempelvis sex månader, icke skäligen bör inbegripa den tid, som redan förflutit efter krigsutbrottet men innan lagen utfärdas. Då härjämte departementschefen i propositionen förklarar, att vid lagens tillämpning längre tid än sex månader bör medgivas endast om det påkallas av särskilda skäl, har utskottet icke ansett sig böra förorda, att i lagen upptages någon begränsning av den Kungl. Maj:t anförtrodda fullmakten.

I samband med yrkande om begränsning av tidsfristerna har i vissa yttranden gjorts gällande, att bestämmelserna i 3 och 6 §§ om s. k. för användarrätt icke vore behövliga. Denna rätt innebär enligt förslaget att den som, efter det en patentansökan eller ett patent förfallit men innan ansökan inkommit om återupptagande eller återupprättande, utövat uppfinningen skall utan hinder av att patent beviljas eller återupprättas äga utövningsrätt. I motionen har åter påyrkats, att denna för användarrätt skulle kunna grundas genom utövning ända fram till dagen för kungörandet av återupptagandet eller återupprättandet.

Utskottet har, särskilt med tanke på den utövning som kan hava skett före nu ifrågasatt lags utfärdande, anslutit sig till propositionens ståndpunkt, att en för användarrätt bör stadgas. Utskottet förutsätter emellertid, att frågan om uppkomsten av för användarrätt under i 3 och 6 §§ angivna betingelser ägnas förnyad uppmärksamhet i fall av förlängning av giltighetstiden för den föreslagna lagen. Vad åter angår utformningen av bestämmelsen om för användarrätt ansluter sig denna till det i 16 § av nu gällande patentförordning upptagna stadgandet om för användarrätt för den som före en patentansökans ingivande utövat uppfinningen. På grund härav har utskottet icke ansett sig böra förorda någon jämkning av propositionens förslag i denna del.

I 8 § upptagas bestämmelser, att Kungl. Maj:t skall äga föreskriva vissa villkor för bifall till ansökan om återupptagande av patentansökan eller återupprättande av patent. Sålunda skall kunna fordras, att sökanden kan anses hava på grund av krigsförhållandena haft giltig ursäkt för sin underlåtenhet att fullgöra vad honom ålegat. Jämlikt 15 § andra stycket skall Kungl. Maj:t äga uppställa enahanda villkor för bifall till ansökan om prioritetsförlängning enligt 14 §. I motionen har nu yrkats att det i förevarande hänseenden alltid skall fordras att sökanden kan åberopa giltiga skäl.

I anledning av ett i yttrandena framkommet önskemål av samma innebörd har i propositionen framhållits, att det i och för sig skulle vara naturligt att ett dylikt krav alltid uppställdes. Med hänsyn till internationella förhållanden har departementschefen dock ansett det lämpligt att regeln icke göres obligatorisk, men ifrågasatt villkor bör enligt departementschefen uppställas i de förordnanden, som komma att utfärdas, såframt ej synnerliga skäl föranleda till annat. Utskottet, som vill understryka vad departementschefen sålunda uttalat, har på de av honom anförda skälen icke velat förorda någon ändring av lagförslaget på denna punkt.

Slutligen påyrkas i motionen, att vid förlängning av prioritetstid enligt 14 § patenttiden alltid skall räknas från det ordinarie prioritetstårets utgång. Departementschefen har jämväl på denna punkt framhållit, att en sådan förkortning av patenttiden så långt möjligt bör föreskrivas, men att Kungl. Maj:t bör äga rörelsefrihet härutinnan med hänsyn till de skiftande situationer som kunna uppstå i förhållande till främmande stater. Utskottet ansluter sig jämväl i detta hänseende till propositionen.

Utskottet hemställde, att det genom propositionen framlagda lagförslaget måtte antagas av riksdagen. Denna hemställan bifölls av riksdagen.

I förevarande proposition anför *föredragande departementschefen, statsrådet Westman*, följande:

»De förhållanden som påkallat ifrågasvarande lagstiftning kunna antagas föreligga jämväl efter den 30 juni 1941, då lagen upphör att gälla. Lagens giltighetstid torde därför böra förlängas, förslagsvis till och med den 30 juni 1942. Några erfarenheter av lagens tillämpning, som giva anledning till ändring i lagen, föreligga icke. Med hänsyn till den ömtåliga naturen av bestämmelserna i lagen torde emellertid frågan om behovet av jämkningar i denna böra ägnas fortsatt uppmärksamhet. Jag vill även nämna, att av 1938 års patentutredning inom kort väntas vissa förslag rörande den allmänna patentlagstiftningen som utan uppskov torde böra upptagas till övervägande.»

Lagrådet har lämnat lagförslaget utan erinran.

Utskottet.

Förevarande proposition avser att lagen den 1 november 1940 med särskilda bestämmelser angående patent vid krig eller krigsfara m. m., vilken lag gäller till och med den 30 juni 1941, skall förlänas fortsatt giltighet under ett år. Utskottet biträder förslaget härom.

Vid behandlingen under urtima riksdagen 1940 av förslag till ovannämnda lag yppades, såsom av utskottets redogörelse här ovan framgår, tvekan beträffande vissa bestämmelser i lagen. Sålunda framställdes från vissa håll anmärkning mot att tiderna för ansökan om återupptagande av patentansökan eller återupprättande av patent, för utsträckning av tiden för erläggande av årsavgift samt för förlängning av prioritetstid icke blivit begränsade i själva lagen. Riksdagen anslöt sig emellertid till propositionens förslag i denna del. I de fall, då förordnande enligt lagen hittills meddelats av Kungl. Maj:t, har rätten att göra ansökan i nämnda hänseende begränsats till tiden till och med den 30 juni 1941, då lagens giltighetstid utgår. Härigenom komma de medgivna tidsfristerna i intet fall att överstiga sex månader från den dag, då ansökan med stöd av förordnandena tidigast kunnat göras. Vid en förlängning av lagens giltighetstid på ett år torde i regel bliva nödvändigt att i förordnandena enligt lagen införa en begränsning av dessa tidsfrister även inom ramen för lagens giltighetstid, därvid såsom utgångspunkt tages den dag då frist som skolat iakttagas utgått eller, om fristen utgått före den dag förordnandet trätt i kraft, sistnämnda dag. Utskottet utgår från att, såsom ock i propositionen till urtima riksdagen 1940 uttalades, härvid längre

tid än sex månader medges endast om det påkallas av särskilda skäl. Detta synes särskilt vara av betydelse i fråga om förlängning av prioritetstid.

Vid tillkomsten av 1940 års lag gjordes jämväl gällande, att bestämmelserna i lagen om s. k. för användarrätt icke vore behövliga. Denna rätt innebär att den som, efter det en patentansökan eller ett patent förfallit men innan ansökan inkommit om återupptagande eller återupprättande, utövat uppfinningen skall utan hinder av att patent beviljas eller återupprättas äga utövningsrätt. Tredje särskilda utskottet, som behandlade lagförslaget vid urtima riksdagen 1940, uttalade på denna punkt, att utskottet förutsatte att frågan om uppkomsten av för användarrätt under i lagen angivna betingelser ägnades förnyad uppmärksamhet i fall av förlängning av lagens giltighetstid. I förevarande proposition har departementschefen framhållit, att några erfarenheter av lagens tillämpning, som giva anledning till ändring i lagen, icke föreligga, men att med hänsyn till den ömtåliga naturen av bestämmelserna i lagen frågan om behovet av jämkningar i denna bör ägnas fortsatt uppmärksamhet. Utskottet har på grund härav icke funnit sig böra upptaga till behandling frågan om jämkning av lagens bestämmelser på denna punkt.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande proposition, nr 123, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 8 maj 1941.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Gärde, Karl Johan Olsson, Brandt, Verner Andersson, Ahlkvist, Ekströmer** och *Lindblom*; samt

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad, *Gezelius, Björling, Berg, Lindberg* i Stockholm, *Landgren, Andersson* i Mölndal och *Gustafsson* i Lekåsa.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.